

Fjerning av regler om registrering av tilhørige – høring

Bakgrunn

Gjeldende rett

Kirkelovens bestemmelser om barns tilhørighet til Den norske kirke ble ikke videreført i den nye trossamfunnsloven som trådte i kraft 1. januar 2021.

Kirkemøtet vedtok likevel at kirkeordningen inneholder en bestemmelse om at også personer som er tilhørige til kirken skal registreres i medlemsregisteret, jf. kirkeordningen § 5. Kirkeordningen § 4 regulerer premissene for en slik registrering.

Kirkerådets forslag

Kirkerådet foreslår å fjerne ordningen med å registrere tilhørige. Dette medfører endringer i §§ 4 og 5 i kirkeordningen. Videre betyr det endringer i forskrift om Den norske kirkes medlemsregister og i regler for innmelding og utmelding.

Kirkerådets begrunnelse

Den norske kirke anser at barn av foreldre som er medlemmer, hører inn under kirken fra fødselen av. Dette er fastsatt i dagens kirkeordning, som ble vedtatt av Kirkemøtet i 2019, og er en videreføring av tidligere bestemmelser om tilhørige til Den norske kirke. Kirkeloven av 1996 fastsatte at personer som anses å høre inn under Den norske kirke, skulle registreres i medlemsregisteret. Begrunnelsen for å regne med tilhørige som en del av kirken, har utgangspunkt i synet på kirken som fellesskap. Den som er født inn i en familie av medlemmer, regnes som en del av det kirkelige fellesskap også før vedkommende selv er døpt. Tidligere var det en grunnlovsfestet forpliktelse at medlemmer som fikk barn, også skulle la disse døpe. Slik gikk de over fra å være tilhørige til å bli medlemmer. Den norske kirke har fortsatt en forventning om dåp, men det er ingen konkret forpliktelse for foreldrene.

Den nye trossamfunnsloven videreførte ikke den lovregulerte tilhørighetsordningen for barn av medlemmer i Den norske kirke og andre trossamfunn. Trossamfunnene står likevel fritt til å ha egne ordninger for tilhørige. Den norske kirke kan altså fortsatt anse barn av medlemmer som tilhørige fra fødselen av, men for å kunne *registrere* dem og behandle personopplysninger om dem, må vilkårene etter gjeldende personvernlovgivning være oppfylt. Rent konkret betyr dette at registrering av tilhørige krever uttrykkelig samtykke fra de foreldre som har foreldreansvar, i tråd med personvernforordningen (GDPR). Den norske kirke har ikke lenger tilgang til informasjon fra Folkeregisteret om foreldreansvar. En ordning som krever samtykke fra begge foreldrene (hvis begge har foreldreansvar) samt dokumentasjon på foreldreansvaret, vil være svært krevende å praktisere. Kirkerådet forventer at ordningen i tilfellet vil bli brukt i svært liten, om noen, utstrekning. Den kan heller ikke forenkles noe særlig gjennom digitalisering, og ville uansett være kostbar å følge.

Andre trossamfunn kan ha regler om medlemskap og tilhørighet som gjør at det kan være aktuelt å kreve tilskudd for tilhørige, så for disse trossamfunnene kan det være

hensiktsmessig å registrere tilhørige. I merknadene til den nye trossamfunnsloven § 17 (Prop. 130 L (2018–2019) side 264–265) klargjøres det imidlertid at det kun er medlemmer i Den norske kirke, og ikke tilhørige, som skal inngå som faktor i beregningen av tilskuddet til andre tros- og livssynssamfunn.

Da det ble klart at den lovregulerte tilhørighetsordningen skulle avvikles, ønsket Kirkerådet å legge til rette for at foreldrene til de tilhørige barna likevel på en enkel måte skulle kunne registrere at de fortsatt ønsket å få tilsendt tilbud om ulike trosopplæringstiltak o.a. til disse barna. Det ble derfor utviklet en funksjonalitet for dette på “Min side” som kalles trosopplæringsabonnement. Forskjellen på denne løsningen og ordningen med å registrere tilhørige barn er at man i den nye ordningen tar utgangspunkt i at det er foreldrene som får en endret registrering. Det er foreldre som blir trosopplæringsabonnenter, og det er foreldre som skal få tilsendt alle tilbud. For at det utsendte tilbudet skal kunne bli tilpasset riktig aldersgruppe, legges det inn fødselsdato for barnet. Av hensiktsmessighetsgrunner legges også navn på barnet inn, men det er ingen entydig identifisering av barnet slik det er med tilhørige. Barnets personnummer registreres ikke. Det innebærer også at det er nok at én av foreldrene er registrert på denne måten for at informasjon o.a. kan bli tilsendt. Så lenge det er den voksne som abonnerer på tilbud, er det heller ikke nødvendig å innhente dokumentasjon på foreldreansvar. Dermed kan voksne personer selv enkelt administrere sitt trosopplæringsabonnement på Min side.

Ordningen med trosopplæringsabonnement anses som den beste måten for Den norske kirke å legge til rette for at udøpte barn av medlemmer kan gis opplysninger om kirkelige tiltak som er tilpasset deres aldersgruppe. Tilhørighetsregistrering har dermed ikke lenger noen funksjon av betydning, og den foreslås derfor fjernet fra kirkeordningen og tilhørende regler om registrering.

Videre prosess og fremtidige endringer i medlemsregisterforskriften

Endringene i regelverket som nå sendes på høring, gjelder bare bestemmelser som direkte knytter seg til ordningen med å registrere tilhørige.

Kirkerådet ser behov for å komme tilbake med forslag til mer omfattende endringer i medlemsregisterforskriften på et senere tidspunkt. Digitaliseringsstrategien har visjonen "tilgjengelig kirke" og mål om å sette brukernes behov i sentrum og legge til rette for aktiv oppfølging fra kirken. I fremtiden må kirken tenke mer proaktivt om sitt register over medlemmer og informasjon som forvaltes om medlemmene, når det gjelder kirkelige handlinger og annen kontakt med menigheten. Kirken må tenke medlemsoppfølging og service. Nye krav i personvernlovgivningen gjør også at det er behov for å gjennomgå de registrertes rettigheter.

Oversikt over de konkrete forslagene til endringer i regelverk

I Kirkeordning for Den norske kirke

§ 4. Medlemskap og tilhørighet

Dåp er en forutsetning for medlemskap i Den norske kirke.

Bare person som er bosatt i riket og norsk statsborger bosatt i utlandet, kan være medlem av Den norske kirke. Biskopen kan etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet bestemme at også andre personer kan være medlem av kirken.

Barn anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen dersom foreldrene er medlemmer.

~~Et barn registreres som tilhørig når foreldrene gir melding om det. Foreldrene må gi slik melding også når barnet anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen. Melding kan gis selv om bare en eller ingen av foreldrene er medlem av Den norske kirke. Når barnet har fylt 18 år uten å ha blitt medlem, faller tilhørigheten bort.~~

Kirkemøtet fastsetter nærmere regler om framgangsmåte for inn- og utmelding ~~samt for registrering av tilhørighet i Den norske kirke.~~

Biskopen avgjør i tvilstilfelle om en person skal anses som medlem av Den norske kirke.

§ 5. Registrering i Den norske kirkes medlemsregister

~~Medlemmer registreres i Den norske kirkes medlemsregister. registreres i tillegg til medlemmer også personer som er tilhørig til kirken.~~

Opplysninger om døpte, konfirmerte, vigsler til ekteskap, jordfestelser ved prest i Den norske kirke samt inn- og utmeldinger skal også inntas i registeret.

II Forskrift om Den norske kirkes medlemsregister

§ 3. Definisjoner

I denne forskriften forstås med:

- a. medlemsregister: Den norske kirkes elektronisk lagrede opplysninger om medlemmer ~~og tilhørende~~, kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger,
- b. sentral behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for all behandling av personopplysninger i medlemsregisteret og som bestemmer hvilke formål og hjelpemidler for behandlingen som skal brukes,
- c. lokal behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for behandlingen av personopplysninger på fellesrådsnivå,
- d. kirkelige handlinger: dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd,
- e. kirkelig fellesråd: kirkelig fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner.

§ 5. Registreringsplikt

Sentral behandlingsansvarlig skal sørge for at det føres register over personer som i samsvar med kirkeordningen § 4 er medlem av ~~eller anses å høre inn under~~ Den norske kirke, jf. kirkeordningen § 5 første ledd.

Opplysninger om personer som blir døpt, konfirmert, vigslet til ekteskap og jordfestet ved prest i Den norske kirke, skal inntas i medlemsregisteret, jf. kirkeordningen § 5 annet ledd.

Sentral behandlingsansvarlig skal sikre at Den norske kirke har ett medlemsregister, og dette skal føres elektronisk. Lokal behandlingsansvarlig plikter å påse at varig registrering av kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger kun skjer i medlemsregisteret.

§ 6. Opplysninger som skal registreres

Medlemsregisteret skal inneholde opplysninger om den registrertes navn, folkeregistrerte bostedsadresse, fødselsnummer, ~~kirkelig status (medlem / hørende inn under)~~, dåp eller innmelding (dato og sted) og tilhørighet til sokn og valgkrets i henhold til folkeregistrert adresse.

Medlemsregisteret kan også inneholde opplysninger om familierelasjoner, den registrertes postadresse samt digital kontaktinformasjon.

III Regler for innmelding i og utmelding av Den norske kirke ~~m.m.~~

§ 1. Innmelding

Innmelding i Den norske kirke skjer ved henvendelse til kirkebokføreren på bostedet eller til Kirkerådet. Norsk statsborger som er bosatt i utlandet retter henvendelsen til kirkebokføreren på siste bosted i Norge, eventuelt til den kirkebokføreren som Kirkerådet bestemmer. Den som melder seg inn i Den norske kirke, må være døpt med kristen dåp og skal gi følgende opplysninger:

- a) fullt navn ifølge folkeregisteret,
- b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,
- c) fødselsnummer (11 siffer),
- ~~d) navn og fødselsnummer på eventuelle barn under 15 år dersom innmeldingen får virkning for disse,~~
- e) sted og dato for dåp dersom det er mulig å opplyse om dette,
- f) opplysning om at eventuelt medlemskap i annet tros- og livssynssamfunn i Norge er brakt til opphør.

~~En innmelding som mangler opplysningene i første ledd bokstav d, er likevel gyldig.~~ Innmeldingen kan skje ved personlig fremmøte eller skriftlig. Skriftlig innmelding skal være underskrevet og datert av den som melder seg inn, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet. Ved innmelding skal kirkebokføreren eller Kirkerådet påse at kirkeordningens vilkår er til stede.

§ 2. Utmelding

Utmelding av Den norske kirke skjer ved henvendelse til kirkebokføreren på bostedet eller til Kirkerådet. Den som melder seg ut av Den norske kirke, skal gi følgende opplysninger:

- a) fullt navn ifølge folkeregisteret,
- b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,
- c) fødselsnummer (11 siffer),
- ~~d) navn og fødselsnummer på eventuelle barn under 15 år dersom utmeldingen får virkning for disse.~~

Utmeldingen skal være underskrevet og datert av den som melder seg ut, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet.

§ 3. Registrering av tilhørighet (oppheves)

~~Et barn registreres som tilhørig når foreldrene melder barnet som tilhørig i Den norske kirke. Foreldrene må gi slik melding også når barnet anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen. Melding kan gis selv om bare en eller ingen av foreldrene er medlem av Den norske kirke.~~

~~De som melder barnet inn som tilhørig, skal gi følgende opplysninger:~~

- ~~a) fullt navn ifølge folkeregisteret,~~
- ~~b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,~~

e) fødselsnummer (11 siffer).

Melding etter første ledd skjer ved personlig eller skriftlig henvendelse til kirkebokføreren på barnets bosted eller til Kirkerådet. Meldingen skal være underskrevet av dem som har foreldreansvaret, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet. Er barnet bosatt i utlandet, gjelder regelen i § 1 første ledd annet punktum tilsvarende.

Når barnet har fylt 18 år uten å ha blitt medlem av Den norske kirke, faller tilhørigheten bort. Personer som har fylt 15 år, kan selv sende melding om at tilhørigheten skal opphøre. Det samme kan de som har foreldreansvaret for et barn under 15 år.

Ved melding om tilhørighet skal kirkebokføreren eller Kirkerådet påse at kirkeordningens vilkår er til stede.

§ 4. Saksbehandlingstid

Henvendelse om inn- eller utmelding til kirkebokfører bør besvares innen 14 dager i form av attest som viser at inn- eller utmeldingen er registrert.

Henvendelse om inn- eller utmelding til Kirkerådet besvares i form av attest som viser at inn- eller utmeldingen er registrert, etter den ordning som Kirkerådet bestemmer.

~~Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende ved melding om tilhørighet og opphør av tilhørighet.~~

§ 5. Varsling

Når inn- og utmelding skjer hos Kirkerådet, skal det så snart som mulig gis melding til kirkebokfører i vedkommendes bostedsmenighet etter nærmere bestemmelser gitt av Kirkerådet. Kirkebokfører bør så snart melding er mottatt sørge for at det blir tatt kontakt med den som er innmeldt.

~~Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende ved melding om tilhørighet og opphør av tilhørighet.~~